

Láska
za tatáče

Láska za totáče

o

EVA MICHOROVÁ

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Eva Michorová, 2025

Illustration © aneta Kortusová, 2025

Cover art © aneta Kortusová, 2025

Czech edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2025

ISBN 978-80-278-0261-6 (print)

ISBN 978-80-278-1613-2 (ePub)

ISBN 978-80-278-1614-9 (mobi)

ISBN 978-80-278-1615-6 (pdf)

PRVNÍ KAPITOLA

Milovanou Boenu Nmcovou mi tatíek nezakázal

„Proč jsem se jen musela narodit v takový prdeli?“
„Ale no tak, Jekatirino!“

Ostě jsem starší sestru napomenula. Pokaždě to cítím, kdy
někdo zasypává moje milované místo ko Lišejníky nezasloučen
expresivními, nebojím se říci těmi a peprnými výrazy. Podle
mého názoru jsou Lišejníky nejkrásnější dýdinou na celém širém
světě. Kde jinde najdete tolik borůvek, konvalinek, lišek, křem
ná a kozáků? O václavkách nemluví, s podzimem zbývá špl
hájit po pařezích a kládách. Vkráčet do barevného lesa, omámen
plout za tou opojnou houbovou vůní a objevit v mechu trsy zlato
hnědých václavků... ach bože! Mimochodem, smím říkat ach
bože? To by se tatíekovi nelíbilo. Vmetl by mi do tváře, že mám
slovník jako uřádková svíkovou báseň. Ale mně se fakticky hrnou
slzy do očí, když jak Alenka v říši divů zírám shora od zane
dbaných borůvek a muk na vřec les, nad nimi jako neproniklý
závoj plují mlhy, a pyšnou siluetu prastarého hradu Lišejníku. To
potom, i když nic nehraje, úplně slyším zadumané i nřné tóny
gotické hudby, kterou dokonce i tatíek považuje za nezávadnou.
Větr hraje na šalmaj, staleté stromy brnkají na loutnu, liják s me
luzínou popadnou tamburínu, z kostela je slyšet tlumené dunění
varhan.

Jenomže vykládejte to Jekatirino. Té je tohle všechno šumák
anebo, jak se obhroube říká, u zadku. Tatíek a já se obáváme,

e je naše Jekatrina povrchní. Ona se tak doopravdy jmenuje, stojí to psáno v rodném listu, v tšinou se jí říká Katko. Kdy m ale rozzlobí, oslovuji ji schválně celým jménem. Zlobí m u roky. Tatí ek na ni nes etn krát val, e ji vyhodí a vyd dí, e je ostuda rodiny, anebo také erná ovce. „Lepší erná ovce ne bílá vrána,“ piští rebelka Jekatrina. Tomu vyd d ní se strašně smála prateta Isidora, smíchy se skoro válela po stole a je ela: „A jak jako vyd dí? Kdy nic nemá. Má akorát holej zadek. Co by jí, chudince, asi tak mohl odkázat? Národní výbor?“ Prateta Isidora pochází z mamin iny strany, p i em mamin ina strana je k tatí kovi mírn ě eno nespravedlivá. Na vysv tlenou, m j milý dení ku, tatí ek nám dcerám místní národní výbor pochopiteln odkázat nem ě, to byl vtip. To nejde. On tam pracuje jako p edseda. Tatí ek se jmenuje P emysl Hr za, p edseda Místního národního výboru v Lišejníkách. Zdejší obyvatelé neuctiv íkají, e kdy se p edseda národního výboru jmenuje Hr za, ani u nepot ebuje ádnou p ezdívku. Já se jmenuji Jelizaveta Hr zová. Jsem zvyklá, e prozradím-li to prakticky komukoli, ozve se nev ící zachr ení: „Kecáš.“ Nekecám. Kdo m ě za to, e se tatí kovi v oné pro m tak klí ové dob líbila ruská jména? Prateta Isidora onehdy po znamenala, e kdyby m l tatí ek ještě t etí dceru (a dob ě prý, e ji nemá, byla by to jen další chudinka), jistojist by ji pojmenoval Ljubov Andrejevna Ranvská, co je postava z tatí kovy zbo o vané divadelní hry Viš ový sad. Tatí ek si ji z prav kého magneto fonu Tesla nez ídka spokojen vychutnává p ed spaním. Vyslechla jsem hru nejmí tisíckrát a mrzí m , e jsem ji po ád ještě -nepo chopila. Nelíbí se mi, e tatí ek na m ás od asu k í í: „Jak m ě mít tak inteligentní lov k jako já tak blbý dít?“ Poka dé m to zabolí. Ale kdybyste m t eba ubili kladivem, ne a ne pochopit:

Zaprvé: Jak p íšel Lopachin k pen z m?

Zadruhé: Pro ůzni il viš ový sad? Taková škoda!

Zat etí: Pro se rozešel s Varjou?

Za tvrté: Jak mohli ve statku zapomenout Firse?

Ono tolik nevadí, e se jmenuji Jelizaveta, dávno jsem se s tím psychicky vyrovnala a beztak mi všichni íkají Elizo, Lízinko nebo Lízo. Tatí ek si myslí, e vypadám jako n jaká ruská princezna, prý jsem taková... no... zvláštní. íká tomu zamyšlená ruská krása Proto jsem na sebe jednoho zamra eného ned lního odpoledne dlouho a poctiv vejrala do poškrábaného zrcadla plného prasklin a flek , co visí v chodb . Zamyšlenou krásu jsem nikde nevid la, zato se na m pitvo il asi tak p ibli n dvanáctiletý vy zábly vále ný sirotek, který se celé v ky skrýval p ed krve íznivý mi fašistickými vrahy ve slizkých jeskyních. Je to tím, e na m šije vdova Hustolesová. Prosila jsem ji, a to ned lá, trochu jsem u toho i bre ela, p išlo mi to doopravdy hodn líto. D ti z normálních rodin oproti mn vypadají jako vyst í ené z kapitalistického módního katalogu. P ítom v podniku zahrani ního obchodu Tu zex se obléká jenom eháková, proto e má maminku letušku, ostatní nakupují v mr avém krámku dole (u pošty doleva). Tam kdy p ijde zbo í, mluví se o tom v Lišejnících ješt dva m síce. Nej ast jší slova neochotné staré paní prodava ky Kousalové jsou: „Nemáme. Nevím. Nebude. Lituji. Ani p ed Vánoci. Vylou eno. Zavíráme. Inventura.“ Zbo í bývá ve všech velikostech stejné, a tak se lehce stane, e sakumprásk celé Lišejníky nosí tého ku licha anebo tou beranici i pelerínu. I tak v tšinou nevypada jí zákazníci paní prodava ky Kousalové jako postavy ze špatné operety, na rozdíl ode m . „Nikdy se nevďáš, Elizo,“ vyprskne Katka, jakmile m spat í u zrcadla. Jí se to mluví, kdy nakupuje v konfekci v Rakovníku. A vypadá jako Nataša z Vojny a míru. Dvakrát, ano, dvakrát avštívila D m módy v hlavním m st . Tatí ek nad ní skoro plá e, p ipadá mu nemístn rozma ilá. Bri gádni í jako úderník, aby si vyd lala na parádu.

Ot ela jsem si tajnou slzu. Dopadnu jako Ev enie Grandetová z románu Ev enie Grandetová. Milovaný Karel se na ni vykašlal a nebohá, nemladá ji ena po otcov smrti zjiš uje, e je úpln stejn padlá na hlavu jako starý pán, a bezhlav napodobuje veš kerá jeho podivínství. Hnána nesmyslnou, ba a tragikomickou šetrností v zim skoro netopí, zhasíná svíce a potácí se barákem potm jako lišaj smrtihlav, aby neplýtvala voskem. Polo me si, milý dení ku, d le itou otázku: Má takový ívot ješt smysl? Co pak by tohle n koho bavilo?

„M u to nebaví,“ sy í Katka. „P ipadám si jako netopýr z p dy. Promrzlá a skoro nevidím. Taky je ti tak strašná zima?“

Tatí ek šet í. Zamra en mumlá, e ho na národním výboru špatn platí. Topíme drobnými, nekvalitními kousky hn dého uhlí, nebo dokonce uhelným prachem mourem, který má tendenci v kamnech sem tam zlomysln bouchnout, co budí stís ující do jem, e si pro n koho z rodiny letí ert. Do p edpotopních-svíti del tatí ek zatvrzele šroubuje árovky dvacítky nebo v nejlepším p ípad ty icítky. Chodbu opanovalo takové šero, e normáln vrá íte do p edm t , proto e spat ujete pouhé obrysy anebo nic. Doma je zima jako v márnici. Kdy vejdu do kom rky, v ní nocuji, p ipadám si, jako bych otev ela dve e do Vladivostoku. Katce p edev írem p es noc zmrzla voda ve sklenici, kterou si ve er polo íla na rozpadávající se no ní stolek bez dví ek a jenom o t ech no kách.

P íbuzní z mamin iny strany se domnívají, e se tatí ek ze samé lakoty zbláznil. Milý dení ku, není to pravda. Tatí ek se nezbláznil, alespo doufám. Není lakotný, jen úzkostliv šetrný. Také je to laskavý lov k, a by tomu ívá duše nev íla. Nedávno m pohladil po hlav a špitl, e má pro mne dobrou zprávu, e toti brzy bude jaro, vysvitne sluné ko a v baráku se oteplí. „Já jen, aby ses m la, Jelizaveto, na t šit,“ dodal tém p átelsky a poplácal

m po rameni. Jak říkám, je to v jádru dobrák s horoucím srdcem. Pro by si jinak nechával na národním výboru pomatenou babi ku Otáhalovou, a jej všichni roky prosí, aby ji u proboha vyhodil? Je to ušlechtilý mu. Nikdo přesně neví, kolik je staence Kornélii Otáhalové let, ani ona sama. Kestní list se jí ztratil, jak ráda vypráví, bu to dobách onch píšerných zmatk, kdy tajemník Národní rady eskoslovenské Edvard Beneš oznámil sv tu ustavení prozatímní eskoslovenské vlády s T. G. Masarykem jako prezidentem, anebo ještě mnohem dříve, v první autobusové lince, ve stroji značky Laurin a Klement na trati Pardubice–Bohdaneč za habsburské monarchie. Takovou úřednici nemá nikdo, jen tatíek. Chlapi dole v hospodě říkali, že Kornélie Otáhalová by měla být správně v duchu šedesátým rokem, ale myslím, deníku, že krapet přehánjí. Někdy si představuji, jak babi ka Kornélie vypadala kdysi v pravku, tedy mladí, a vsadila bych se, že jako spanilá Madlenka Záleská z vesnického románu Boeny Nmcové Dobrý lov k: „Ústa malá a rty trochu vyhrnuté, červené, svějí jako malina. Nad širokýmelem sílu světlohných vlas, které se jí sotva v íhonu dr ely.“ Dílo mé milované Boeny Nmcové mi tatíek nezabavil a nezakázal, veškeré její knihy do jediné mám kupodivu povolené, tatíek o nich lehkomyšlně prohlásil, že jsou neškodné. Otázka dne zní: etl je? Proto že kdyby etl Dobrého lov ka, musel by dojít k nervy drásajícímu závru, že není neškodný, naopak že se na konci vyzna uje nebezpečnou choullostivými pasáemi. Nebo kluci ze tédy, ti kdyby se to dozvěli! Páni! Pokaďte se mi neovladatelně esou ruce, kdy zírám na několik posledních stránek. Tu za chvíli klepe někdo na dveře. „Jste vy to, An e?“ ptala se u dveří. „Já,“ ozval se venku drs hlas a zrovna jako An in. Odstrčila tedy závorku, dveře se otevřely a před ní stál – jesenický mlynář s úšklebnou tváří. Jako by na hradě byla šlápla, uskočila zpátky a dsný ryk vydral se jí z hrdla.

Znám to nazpam . Ale dovedu to, milý dení ku, vypráv t i vlastními slovy. Obludný ni ema se na líbeznou dívku vrhá a ve jako tur: „Tys nyní v mé moci a z té t ani ert nevyrve!“ Jeho hnusný obli ej je náhle ješt o n co ohavn jší. Vypadá jako kní e pekel. Ale nelekej se, dení ku, dob e to dopadne. Kdy se dílo nazývá Dobrý lov k, musí dob e dopadnout. Dobrý lo- v k Madlenku zachrání ze spár chlípného zpustlíka a pojme spanilou pannu za man elku. Kdo si vezme m ? Leda prostoduchý chovanecústavu. Mám si kleknout p ed vdovou Hustolesovou a se sepjatýma rukama ji uplakaným hlasem sna n prosit, aby u na m proboha nešila? Vsadím boty (p íšerné otlu ené semišové st evíce se ralokem anebo alostn vyhlí ející mokasíny), e by to bylo zbyte né. Vdova Hustolesová se uchází o tatí ka, podle mého názoru je posedlá myšlenkou na vdavky a nezastaví ji ani potopa sv ta. Aby se mu zavd íla, ud lá cokoli, její šicí stroj zna ky Singer zlov stn hu í od rána do ve era. Vdova má tatí ka p e teného jako v erejší noviny, není pro ni tajemstvím, jak je šet ivý. Práv proto zb sile šije. Aby tatí ek nemusel kupovat oble ení a nem l výdaje. Tatí ek nemá výdaje rád.

P edev írem se mi o vdov zdál sen. Odehrával se v jejím párádním pokoji, kam vdova nikoho nepouští, aby se neošoupaly dubové parkety, nicmén ve snu je mo né cokoli. Ve sváte ním pokoji padám p ed vdovou na kolena a zoufale ze sebe soukám: „Paní Hustolesová, pro všechno na sv t vás prosím...“ Vdova p sobí ješt mohutn ji ne ve skute nosti, výhru n nade mnou ní jako d sívá hora íp, ani m nenechá prosbu do íct a zachmu- en drmolí: „ íkám ne. Se mnou nic nezm eš. Jsem jako skála. Budu šít dál. A nejen to.“ Nadechuje se a zah ímá jako letní bou e tam dole v údolí pod hradem: „Rozhodla jsem se, e budu také plést a há kovat. Jen podívej, d ve ko, co jsem pro tebe zhoto

vila.“ Stísně se pohlédnu směrem, kterým macatou rukou ukazuje. Na vzorně ustlané manželské posteli s naducanými duhovkami zakrytými smaragdově zeleným hedvábným přehozem ležela chemlonoň, sytě oranžový svetr s balonovými rukávy, u krku zdobený jasně lalovou mašlí z textilní galanterie. Roztásla se za ní. Vyrázila jsem důstojný ryk a ustoupila o krok. Zatímco se mi před očiima, neboť vdova mi násilím přetáhla přes hlavu onu přehlednou pleteninu. Prchala jsem. Vdova v černé jupce a khaki kalhotách po zesnulém manželovi, jen mírně přehřátých, mi byla v patách. Volala: „Ještě epici!“ Ukázalo se, že upletla i pokrývku hlavy zvané debilka, a to tak, aby ladila se světrem. Byla rovněž oranžová. Jako byste si na kebuli nasadili pomeranč. Probudily mě vlastní srdceryvné výkřiky. Kromě toho mi někdo táhl rameny. Nade mnou stála vdova Otýlie Hustolesová v černé jupce a khaki kalhotách po zesnulém manželovi, jen mírně přehřátých. Konejšivě se usmívala.

„Copak se ti to, děvče zlatá, zdálo? Kde jsi tady jako hříšník o posledním soudu.“

„Nic... nic se mi nezdálo, paní Hustolesová,“ vypravila jsem ze sebe a pokusila se na posteli posadit.

„Celá se těseš jako sulc,“ starostlivě poznamenala. „Aby to tak byla nemoc. Je tady zima jako v Rusku.“ Sáhla mi na loket a dlouze vzdychla.

„Topíme jenom mourem, paní Hustolesová,“ vysvětlovala jsem zkormouceně.

„Jako bych to nevěděla,“ smutně se pousmála. „Zima jako v tanku. Ale já na ni vyzraju. Koukej.“ Teprve teď jsem si všimla rudě šité, látkové tyrkysové tašky, hrozivě se tyčící u vdovinych nohou. Vdova si ze všech barev nejvíce oblíbila právě tyrkysovou. Nebo smaragdově zelenou. Také oranžovou. Ale i další barvy, které miluje, jsou problematické. Takové křiklavé.

„Paní Hustolesová,“ tace jsem ze sebe vypravila. Nenechala m domluvit. „Hlavně mi nedkuj,“ pravila káravě. „Já to dlam ráda. Ty, Lízinko, tvj tatínek a Jekatrina, vy jste m j celý sv t.“

„Jste moc hodná, paní Hustolesová,“ zachrčila jsem. „Máte...,“ zajíkla jsem se, „máte hezkou halenku.“

„Ty jsi takové slušně vychované děvátko,“ spokojeně usmála korpulentní panímáma. „Je dobře, že t tatínek vede ke zdvořilosti, tak to má být. Kdybych měla dceru, byla by přesně tak dobře vedená jako ty. Ale nebo tík d ti nechtěl. Pánb h m to vynahradil, mám te novou rodinu.“ Vdova se dojatě zahledla ze stáikého okna, které pímrzlo k ímse a nešlo otvírat, na poeticky zasněnou krajinu. Zasněla se jen nakrátko, vzápětí vysypala z tašky poklad, který do této chvíle skrývala. Byl to svetr. Vyšel ze m neartikulovaný zvuk.

„Vy...,“ s námahou jsem zasípala a o něco později se pokusila pokračovat, „vy... jste se... naučila plést, paní Hustolesová?“

Vdova se zaehatla hlubokým hlasem. „Pro pák bych se to učila?“ položila zákeřnou otázku. „Pletla jsem, ještě ne jsem chodila do první třídy. Baví m to tak, že bych pletla tebas i na celém sto. Ty zimní večery, kdy cvakají jehlice a v plotně praskají polínka, ty jsou k nezaplacení,“ vroucně pravila a položila m nábo n do klína svítivoranový, chemlonový svetr.

DRUHÁ KAPITOLA

Kdy jdu za mámou, teple se oblékám

Za oknem se sype sníh. Jako by pán nebes n kde tam naho e
v erných mracích zu iv drkotal sn hovou cuk enkou. To je
nad lení. Okno net sní, a tak se mi severák prohání pokojí kem,
který d ív bývával kom rkou pro slu ku. Jakýsi chabý, plechový
pokus o radiátor úst edního topení je ledový jako jezero Bajkal.
Tatí ek nezatopil. T esu se jak v tve staré vrby ve vichru, soukám
se do veškerého oble ení, které p echovávám ve vrzavé sk íni po
prababi ce. Navrch ješt zelený flaušový hubertus a p edpotopní
beranici. Kdy jdu navštívit mámu, teple se oblékám. V kuchyni
vdova Hustolesová t íská nádobím. Asi i tímto zp sobem nás
všechny upozor uje, e by se zoufale ráda vdávala. Je mi jí líto.
Soudím, e není zlá, jen posedlá svatbami. To eny myslím n kdy
bývají, dosp jí-li do ur itého v ku, kterému tatí ek posm šn í
kává „po sezón“, p ípadn „mezi ty icítkou a smrtí“.

Vypadá to, e venku je snad ješt v tší zima ne u nás doma.
To u je co íci. Brodím se záv jemi oble ená jako Timur a jeho
parta a modlím se, aby m v beranici a vojensky zeleném zimníku
potkalo co nejmí lidí, nejlépe v bec nikdo. Zachrchlal obecní
rozhlas. Zprvu byl slyšet jen dusivý kašel a zlov stné sípání, to
jak se sta enka Otáhalová marn sna í promluvit. Do éteru to
zní p ízra n . Sy iv lapá po dechu, a kdy zápas o dech a mo ná
i o ivot kone n úsp šn vybojuje, ozve se k úlev poslucha té
rozt esený hlásek.

„Osado,“ hovoří do zrezivlých amplion obecního rozhlasu stařenka Kornélie Otáhalová. „Na v domost se dává, e se dnešní divadelní představení hry Václava Shakespeara Fujavice, které se má konat v Pustovtech, odkládá na neurčito. Bou e odnesla kus stěchy kulturního domu. B h s vámi. Opakuji: Hra Václava Shakespeara Bou e se odkládá na neurčito. Fujavice odnesla kus stěchy kulturního domu. Bu te s pánem bohem.“

Rozhostilo se útlé ticho. Rozpustilé sněhové vločky cinkají jako bílé zvoncečky, sněh hlasitě kůže pod nohama, meluzína neumožňuje na housle. Vichice mi vyrvala vlasy z beranice, teplota visí přes oči. Zimník mám ucelý zasněný, cítím, jak na zádech vlhne. V promoulených rukavicích mi mrznou prsty. Je neděle. Jdu za mámou. Vrzavý zvuk bratranceho kovu proniká a do morku kostí. Usedám na ledový obrubník. Díváme se jedna druhé do očí. Jsou stejné. Modré jako ekanky u cesty. V korunách holých stromů se prohání ledový vítr. Sní, jako kdy se roztrhne pešina. Klepu se jako list. Vlasy mám pokryté bílou námrazou. Mámin úsměv je v pořádku, jako by byl letní den a bezvětří. Dlouhé tmavohnědé vlasy s pšinkou uprostřed.

Panebože. Zmrzneš. Koukej mazat dom.

„Přišla jsem jen na chvíli ku,“ odpověděla jsem. „Ráda bych ti přednesla zaátek své nové básně, jestli ti to nevadí.“

Všechny tvoje básně mě zajímají, jen nechci, aby ses nachladila a dostala zápal plic.

„Tak jo. Poslouchej. Obludným stínem sálal z očí dš, strom netvor chápá po mně v tvém, odkudsi zdálí ozýval se hlas umíráku sklíený. Krev tmy zalila mi víčka, stesk rval mi maso z těla a píse umírá ku, ne, ta ještě nedoznala. Co tomu říkáš?“ zeptala jsem se se zatajeným dechem.

Dlouhé rozpačité ticho bylo odpovědí. A lesní hbitový-um jí být za šedivých zimních dněmlenlivě skoro k zbláznění.

„Tob se to nelíbí, mami?“

Pro nepíšeš rad ji o lásce, Lízinko?

„Tak e nelíbí.“ Naplnila m trpkost. „O lásce nevím nie. Ta tí ek mi kní ky o lásce zabavil a zavírá m doma. Jako bys to nev d la. Pouští m jenom do školy a na h bitov, n kdy, kdy má dobrou náladu, ale to je málokdy, i do knihovny,“ alovala jsem zahole. „A mi bude osmnáct, okam it ute u, ale co si po nu do té doby?“ Ot ela jsem si studenou slzu. Se sk ípáním se otev ely dve e márnice a objevila se rachitická silueta strašidelného mu íka. Pergamenový obli ej, vyt ešt né ervené o i, vyzáblá postava, ano, takhle vypadá zdejší hrobník.

Táta má o tebe strach. Jsi ješt malá a nástrahy íhají všude

Ob jsme se významn zadívaly na hrobníka. Je to známá firma, ochlasta a úchylný zvrhlík, m se dr í zpátky, ale dít , kdy voní louky a dívky oblékají p iléhavé šati ky, nikoli zbyte n dlouhé, se m ní v nebezpečného dravce. Zam uje se na osam lé osoby enského pohlaví, truchlící u hrob , a obt uje je. Proto e je to lišák praskaný, d lá to chyt e. Dává dobrý pozor, aby u jeho po ínání nebyli sv dci, a nikomu neubli uje, ostatn na to je p íliš vychrtlý, p eprala by jej i Ani ka z 1. A. Obt uje slovn . Bývá oplzlý. Vmete-li mu ena do tvá e, e si bude st o vat, odpoví: „Mn se nic nestane. Jsem nepostradatelný. Hrobník je jako šafránu.“ Hrobnické emeslo vykonává takových let, e si ani nejstarší pam tníci nejsou jisti, zda je vlastn v bec na ivu. Babi ka Kornélie Otáhalová zastává teorii, e se jedná o upíra. Argumentuje faktem, e jakmile zasvítí t eba jen jediný slune ní paprsek, hrobník se zav e do márnice a nevychází. Proto se asi producíruje ve vánici, ta mu vyhovuje. Zimu z ejm necítí, oblékl jen dámskou halenku s výst íhem a krátkým rukávem a kalhoty od py ama. Na hlavu s dlouhými, neuspo ádanými cáry šedivých vlas nasadil letní slam ný klobouk s širokou krempou.

Te se ta vysušená postava se za loutlým obličejem hrne ke mně. Máminu tvář na fotografii v kulatém ráme ku pokryjí chmury. Přetím se usmívala, najednou zvěšila. Matky nerady vidí zvrhlíky blízkosti nezletilých dcer. Sní na hroby beztaku pokryté bílými peřinami. Pomníky si nasadily sněhové hrušky, dávno zhaslé svíčky, zbytky vnc a naprasklé sklenice od okurek nahrazující vázy pohřbených sněh. Hrobník vypadá zdálky jako postava z pokleslé veselohry, blízka jako tisíciletý starý, nezdrav vyhublý duch. Podle mě bylo hezčí strašidlo cantervillské. Stejnojmennou knihu mi tatíček našťástí nezakázal, neboť jde se odehrávat z velké části v anglické hrobce, což je podle něho dostatečně výchovné prostředí bez jakýchkoli nemravných podtextů.

„Dobrý den, pane Vokrouhlíku,“ povídám vychovaně.

„Nazdar, Lízo,“ opáčí přizrak.

„Není vám zima, pane Vokrouhlíku?“ vyletí ze mě úsle.

„Hraje mě mládí a láska k socialismu,“ vyhrkne hbitovně strašidélko a samo se ohranému vtipu dlouze směje, a seletitý slamák tleská, div se nerozpadne. Šedivé, roky nemyté vlasy rozpustile poskakují po dámské halence. „Znáš ten fór, Lízo?“ sípá a stále se pochechtává. „No ten. Jak jdou dva teplí kolem teplárny.“

Funerální přizrak je patrně esvden, že jsem požádána o další Jelizavetka, malá, k smrti vystrašená pípalka, jenomže to není pravda. Jsem skoro dospělá, 25. února mi bude šestnáct let. Nedopustím, aby na mě požádal někdo pouštět hrůzu, i kdyby se jmenuji Hrozová, máma leží na hbitov, táta dle předsedy místního národního výboru, chodím oblíbená jako válečný sirotek z Novosibirsku a topíme mourem.

„Tatíček si nepřejí, abyste přede mnou vyprávěl lascivní anekdoty, pane Vokrouhlíku,“ syкну s elegancí kněžy z Jiráskovy Lucerny.

„Hr zy se neleknu,“ kasá se strašidlo. „Národní výbor je daleko. Na krchov porou ím já, to je m j rajón. Tady jsem vedoucí, koukni, kolik mám pod ízených,“ lutý mu í ek p ejí dí jízlivým pohledem hroby a sk ípav se chechtá. Nejspíš vá n není z tohoto sv ta. Vich ice hraje na heligón a na vozembouch, hrob tichounce volá Okam it se seber a utíkej dom „~~Lízko~~ce ví ící sníh te u tém oslepuje, zdejší hluboké lesy obklopující h bitov zlov stn hu í, tmavošedá obloha, po ní putují erná mra na, vypadá jako mapa pekla. Moje verše se nejspíš zhmotnily. Obludným stín m sálá z o í d s, strom netvor ch apá po mn v tvemi, odkudsi zdáli jasn slyším hlas umírá ku sklí ený. Komu zvoní hrana? Je to po zvání od mámy? P jdu za ní? Do tvá e jí u nevidím, hrob je zavátý, a a mi krev tmy zalije ví ka, bude vymalováno. Silueta vlkodlaka, který se blí í pru nými kroky ussurijského tygra, se zv tšuje. Co hrobník Vokrouhlík chystá? Zakousne se mi do krku?

„Tak to jdou dva teplí kolem teplárny a ten jeden povídá: Ty vole, prej e jsme pronásledovaný! A p itom nám stav j kulturák.“ Mu ík se svíjí smíchy. Lou í se slovy: „Jdu na sva inku, mám doma utopence.“ Další záchvat veselí ot ásá úzkými ramínky. Po stavi ka v plá ovém slamáku, hol i í bl ze a kalhotách od py a ma se t ce prodírá záv jemi sm rem k ponuré v i ce. Hledám po kapsách p íšerného hubertusu kapesník a utírám nánosy sn hu z fotografie v kulatém ráme ku. Prsty mi zmrzly na kost.

„Mami?“

Lízinko. Bála jsem se,ypadal jako upír.

„Existují? Ty bys to p ece u m la v d t.“

My to nesmíme íkat. Za prozrazování záhrobních tajemství jsou sankce.

„A tak. Já myslím, e tohle upír není, to u by mi prokousal krk. P íšel mi jen íct vtíp. Opravdoví upí i si na vtípkování podle m nepotrpí.“

B dom . Vich ice ještě zesílí.

„Po kej. Chci se zeptat... Cos vlastn vid la na tátovi?“

Byl hezkej.

„Co e? D láš si legraci?“

Byl hezkej. Sneseš p dy staré fotografie. V prout né truhle najdeš potrhanou krabici od bot. Taky mi íkal básni ky a leccos zadrnkal na kytaru. I v angli tin . T ebas tu All my loving.

„Ne.“

Jist e ano. Od Beatles.

„A te pouští zamplion do éteru dechovou hudbu Hasi anka a budovatelské pecky. T eba tu: A si jen dešt jdou, a si h ímá.“

D lá to kv li tob , Lízinko. Aby ses dostala na vysokou školu.

„Proboha, kv li mn nemusí takhle nez ízen blbnout. Lidi se mi posmívají. A e chce Katku vyd dit, to víš?“

My tady víme všechno. Vich ice sílí. Prosím t., u b

„Mami? Nejradši bych tu z stala s tebou.“

Smích z hrobu.

Lízinko, bude ti šestnáct, máš celý ívot p ed sebou.

„No práv . To m trochu d sí.“

. . .

Tatí ek e byl bítlsák? N které nep edstavitelné v ci si p edstavit dovedu, tuhle ale ne. V teplákách po zesnulém d dovi Hr zovi a veselé flanelové košili, proti ní m la odbojné e i dokonce i jinak pokorná a rozvá ná vdova Hustolesová, p íkládá do kamen. Z magnetofonu zna ky Tesla zpívá Waldemar Matuška píše U koní ek páádí a z stane stát áy zemi mláádí, kde já iju rád. Kdy tatí ek otevírá dví ka kamen, koukám do ohn . Leccos v plamenech vidím, tan í tam purpurové víly a nad nimi plují fascinující horká nachová mra na. D evo senza n voní a p átel

sky praská a Waldemar Matuška zpívá A slunce tam páálí a po ád je māj a ceny jsou stáálý a lidi se maj!

Vdova nosí na st l pokrytý omyvatelným vikslajvantovým ubrusem. Dnes máme bohu el k ob du grenadýrRudšná kucha ská kniha nese název Va íme skromn , levn a ekono micky, úm rn tomu chutnají pokrmy. Byla bych myslím o dost š astn jší, kdybych netušila, e jídlo grenadýrský pochod existuje. Vdova nám poka dé, kdy ho servíruje, pyšn vysv tlup e chodva ili ma arští granátníci za napoleonských válek z laciných a dostupných surovin, tedy z brambor, flek , cibule a slaniny. Schvál n p ipravuje pokrmy podle starých vojenských receptur, aby uchvátila tatí ka šet ivostí. Pro neud lá výjimku alespo v ned li?

„Á, grenadýrský pochod,“ pobrukuje si tatí ek spokojen . P edstava, e by se musel starat o domácnost, je pro n j natolik d sivá, e by vdov pochválil snad i ješt horší blaf ne pochod Vdova se spokojen usmívá a z magnetofonu se line nostalgická píse Kde je moje máma, kde je, kdo ji zná, n kde za horama na m vzpomíná. Svorn se cpeme rozva enými bramborýls Slanina chybí, je p íliš drahá. Vdova si na ned lní ob dy potrpí, dbá na dochvilnost a podporuje konverzaci u stolu, kterou zpravi dla kormidluje k n kolika svým nejoblíben jším témat m: oslavy a svatby (hlavn svatby!), pé e o domácnost, ru ní práce, šetrnost aneb dobrá hospody ka pro píрко p es plot sko í.

„ íkám si,“ zvedá k nám rozzá ené o i a potuteln se usmívá, „co asi uva ím, a bude mít Lízinka narozeniny.“

Spadla mi brada. A koli co vdova uva í, je ješt to nejmenší, horší je, jaký od ní dostanu dárek. eknu ti to takhle, m j milý dení ku. Jestli dostanu n co na sebe, sko ím z okna. Škoda jen, e je tak nízko. A zamrzlé. I kdyby se mi ho poda ilo n jakým zázrakem navzdory silným mraz m otev ít, koukají z toho leda

škrábance a od rky, ani ruku si nezlomím. Však po kejte. P ijde den, zú tujem spolu, jak íká Petr Bezru . Jsem skoro dosp lá, bude mi šestnáct, nenechám si po ád dokola jenom porou et. Nic nesmím. Zabavují mi milované kní ky, zakazují mi vystr it fr ák ze dve í, na posvícení, diskotéku anebo na kino Mír nesmím ani pomyslet. P ijde den, jde plamen a dým, jak íká Petr Bezru . Ješt uvidíte. Vyd šené ošklivé ká átko se vám p ed o ima prom ní v rebelskou labu osnující vzpouru. Rozp tí k ídel dva metry nebo i víc. Klidn í dva metry osmdesát.

„Andula slavila narozeniny v restauraci,“ vzdorovit p ípnu.

Strhává se tornádo, jak jsem ostatn p edpokládala. P estávají výkat šlichtu. Tatí ek dokonce odlo il l íci na prostírání, které vdova posedlá ru ními pracemi vlastnoru n vyšívala. Hlavním motivem jsou letící divoké kachny nad ekou Berounkou.

„Co e?“ hlesl.

„Kde ů“ nev í vlastním uším vdova Hustolesová.

Katka se ehoní.

„Kdy Andula sko í z mostu, sko íš za ní?“ zvyšuje hlas tatí ek.

„Co má spole ného skok z mostu s oslavou v restauraci?“ chichotá se Katka.

„Tak dost!“ h m í tatí ek. „Jekat rino, nepodrývej mi laskav autoritu. Dáváš mladší sest e špatný p íklad. Mimochodem, jestli se chceš opravdu vdát za toho kreténa...“

„ ádám t , abys mu tak ne íkal.“

„Dob e, opravuji. Jestli se chceš opravdu vdát za toho-nekone ného kreténa...“

Vdova v erné jupce se širokou bílou mašlí u krku varovn st í lí o ima z jednoho na druhého a obez etn se ujímá slova. Ho vo í tiše a prosebn , jako kdy másla ukrájuje: „Moji nejdra ší, p ece se nebudeme škorpit u ned lního ob da. Oslava narozenin

v restauraci by vyšla draho, Lízinko, to p ece víš. Nebu roz mazlená.“

„Andula ji m la,“ uk ivd n brouknu.

„No tak kdy chce Bradá mermomocí vyhazovat peníze vok nem, a si je vyhazuje,“ vzteká se tatí ek. „Já prachá nejsem. Mám holej zadek. Šet ím ti na studia. Proto e Jekat rina, ta studovat nebude. Ta si radši vezme toho...“

„Co bych asi tak uva ila na Líziny narozeniny?“ pohotov mu sko í do e i vdova. Znáš t ch rodných í ek proud, háj, kde v d tství mívals kout, chraptiv se vmísil do debaty magnetofon Tesla. Za oknem se odvíjely sáhodlouhé et zy velikých, rozpusti lých sn hových vlo ek na pozadí zasn ných smrk .

„Le o nebo zemlbábu,“ navrhla s vá nou tvá í Katka. Vdova se nad tím poctiv zamyslela a tatí ek zavr el: „Zemlbábu v zim ? Jsme snad milioná i nebo co?“ Chléb je tady tv j i s l, tvá je réva, mláz i úl, radoval se magnetofon.

„Co bu tguáš?“ vydechla vdova.

„To není špatný nápad.“ Tatí ek se pátrav rozhlédl. My s Kat kou jsme se tvá ily neproniknuteln .

„Je to laciné jídlo,“ s uleh ením konstatovala vdova. „A p itom docela... slavnostní... ne?“ Znáš tu zem líbeznu, tu zem líbez nou, kde tvoje lásky jsou, jásav sd loval magnetofon Tesla.

„No... ano,“ nejist souhlasil tatí ek. „Docela... slavnostní.“

„A kam jako zapíchnete sví ky? Do bu t ?“ odvá ila se Katka.

„Sví ky?“ nechápal tatí ek. „Sví ky nemáme. Nebo mo ná pár h bitovních, zbyly od Vánoc.“

Vdova jemnou nará ku pochopila. „Samoz ejm bude i dort,“ pousmála se dojat .

„Dort? Jakej dort?“ zostra it l tatí ek.

„Bude mít šestnácté narozeniny, asi by m la dostat dort,“ suše podotkla Katka.

„Ano? Ud lejte švestkový, ve sklep zbyly kompoty, m ly by se spot ebovat, nebo nedejbo e shnijí,“ navrhl tatí ek a v o ích mu spokojen zajisk ilo.

„Švestkový dort?“ vydechly jsme všechny t i.

„Nikdy jste neslyšely o švestkovém dortu?“

Dlouhé, p emítavé ticho.

„P ijdou hosti,“ špitla vdova.

„Jaký hosti?“ Nebezpe n zvýšil hlas, chvíli se dusil brambo rem a chr el.

Vdova se bezradn rozhlédla a zaševelila: „No p ece... musíme pozvat Odstr ilovy.“

„Co e? Koho?“

Vdova budila dojem, e nabírá k plá i. Oblí ej se jí zmuchlal do ostrých, buldo ích záhyb . Násilím se nutila ke klidu, kdy šeptala: „Musíme p ece pozvat babi ku a d de ka a...“, zoufale se odml ela, „... a pratedu Isidoru.“ Skoro plakala.

Tatí ek se p ízra n pomalu zvedal ze idle. Ne sta il otev ít ústa a buráčet jako dravá horská eka, jako Bílé Labe ve Špin dlerov Mlýn , ozvalo se nesm lé zaklepání na dve e. Vstoupil katastrofáln oble ený d da Kolod j. Tvá il se vy ítav . Smutn pravil: „P edsedo. Shakespeare nebyl Václav. I d cka, co maj ve škole potí e, se tomu sm jou. Te ka to vypadá, e na výboru sed j blbci.“

T ETÍ KAPITOLA

Narozena dvacátého pátého února

Proto e mám zakázáno chodit na nádra í zkratkou p es les, í tím se na nádra í pochopiteln jak jinak ne zkratkou p es les. Jsem nespoutaná dobrodru ka. Jsem divo ~~opuká~~kové íše. Kmeny strom se topí ve sn hu, v tve se pono ily do mlhy husté jak podmáslí. Jsem Miranda z Bou e, pluji lodí do Neapole, kde m eká svatba s milovaným Ferdinandem. Volám: „M j otec lep šího jest srdce, pane, ne podle slov se jeví!“ Jsem Popelka a na stupuji do ko áru, který sta enka kouzelnice vy arovala z dýn . Myši prom nila v šestisp e í bílých koní, kocoura v ko ího, lístek kaštanu v nádherné plesové šaty s vle kou a dva jetelí ky mokré od rosy ve sv tle zelené st eví ky vykládané st íbrem. P šinka je p íkrá a te v zim nebezpe n klou e, p idr uji se chatrného zá bradlí ka a vyhýbám se zrádným klouza kám, lesknoucím se jako zrcadlo. Dole v rokli zlov stn hu í potok. Jsem Gerda zoufale hle dající Kaje, kterého unesla bezcitná Sn hová královna. Promrzlá a vy erpaná k smrti cestuji na sobu, daru od loupe nické holky, do Laponska, a neztrácím víru. Po ád v ím, e se ješt n-kdy se tkáme. A jestli ne? Pak nastoupí plán B. Vrhnu se st emhlav dol do rokle. Sko si do tý vody, kdy tak t ko je ti, voda ta ti poví, co bys m l v d ti, radí Josef Kainar, kterého mi tatí ek zakazuje, proto e je podle jeho názoru nesocialisticky pesimistický.

Pr zorem mezi v tvemi holých strom hledím na strá , kde se v zim nej ast ji sá kuje, kolem výskajících d ti ek obvykle po

bíhá na bílém snhu šastný pes, výjev jako z Ladových obrázk. Te je stráž tichá, ostýchav zahalená do cář melancholické mlhy. Desátá to rozhodne, íkává dda Odstríl o po así. Hodiny na kostelní v í ukazují sotva sedm. Vzduch je ostrý jako íletky, prastarý teploměr za oknem studené komrky pro slu ku, která si drže hraje na dív í pokoj, brzy ráno ukázal minus jedenáct stup . Vychází slunce. Vztekle sk ípu zuby, daleko rad ji mám mlhu a zata eno. Asi e na m není tolik vid t. Sta í jenom p e b hnout chatrný mstek p es Lišejnický potok a vystoupat po štrkové cesti ce na nádra í, kde postává houf dcek, mladší si spo ádan špitají, starší mírn povykují. Andula Bradá ová, moje nejlepší kamarádka, bledá, pihovatá rzka, mi b í vst íc. Zdálky volá: „Lízo, Shakespeare nebyl Václav!“

Chechtá se nám celá vesnice.

„Taky nenapsal hru Fujavice,“ šklebí se propadlík Syrový, který opakuje osmou t ídu základní školy, avšak nep ílíš úsp šn , proto e pololetní vysv d ení mu mírn komplikují t i vypasené ptky.

„Laskav p esta machrovat. Co ty o tom m eš v d t?“-sme uji. Kdepak, nejsem u ta ulekaná Lízinka se slzi kami-na kra jí ku. Jsem jiná. Svlekám se z k e jako had. Jsem na sebe pyšná.

„Tak hele, mláde níci,“ z ajznbo ácké budky se nonšalantn vykolíbal výprav í a p elétl neklidným pohledem naše klubko, zejména dív í ást. „Souprava hlásí šedesát sedm minut zpo - d ní.“

„Vy to vedete, modrá armádo,“ šklebí se spolu ák Machán .

„Kdybys tomu šéfoval ty, Machán , nevedly by sem ani koleje,“ zní pohrdavá odpov nádra áka.

Výprav í Kocsis je známá firma. Pozoruji, jak si zálibn -nakru cuje knír, ím p ipomíná švarné d stojníkyPaškinových d l. Domnívám se, e novodobí mu i by ud lali lépe, kdyby se knír

urychlen zbavili, neznám jediného, kterému by slušel. Kocsis není výjimkou. Andula si to také myslí.

Na modré uniform zvolna tají bílé vložky. Íká se, že Imre Kocsis vábí holky do lesa za nádražím (klesne-li teplota pod deset stupňů, tak do drážího domku) a nedbá, že třeba zrovna co nevidět přefrčí vlak. Občas na něj některý z motoráků smutně čeká. Jednou čekal dvacet minut a bylo z toho popotahování, ležet zametlo se to pod koberec, nebo modrá armáda rezolutně odmítá sobě, mstvit se tu přiznat, že výprava v Lišejnících je nefalšovaný sexuální loudil. „My Ma a já jsme prostě takoví,“ íkává Kocsis na vysvětlenou. „Takoví ohniví. Nemůžeme si pomoci.“ Dívata, která ještě nedosáhla patnácti let věku, okázale ignoruje, jak s oblibou poznamenává, neoplývají výraznými druhotnými pohlavními znaky. Hodně se tomotá kolem Anduly. Mězírá. „Seš hubená jak násada od koště a oblečená jako starý cigán,“ vpadla jí mi onehdy neomaleně do tváře, když jsem si dovolila tiše připomenout, že existuje jistá Miriam Kocsisová, zasmušilá jako listopadové pondělní ráno, vyučuje eskému a ruskému jazyku a obanské nauce a má tu smůlu býti shodou okolností jeho zákonnou manželkou. Jelikož nejsem vylekaná ákyně základní školy, nenechala jsem si impertinentní výpad líbit.

„Ano, jsem hubená a špatně oblečená, proto jsme chudí,“ opáčila jsem mrazivě a nikoli bez hrdosti. „Ale vy jste, pane výpravčí, tragikomický sexuální maniak.“

Erotoman infarktů zrudl, blýskal se ke mně kroky obrazoprávky a syčel: „ekni to ještě jednou, ty zatracená jezinko!“ Ustupovala jsem do kolejiště a statečně drmolila: „Tragikomický... sexuální...“ Profrčel rychlík a slova zanikla v příšerném rachotu. Alespoň jsem udělala na Maara vzteklý obličej. On je tedy Maar jen po otci, maminka byla normální. Jak bych si přála, aby byl světlý a důstojný místo, bez ní mě, lotrů, hajzlů, všiváků,